Akta sporne z r. 1776.

od Bartoszewicza

1/8 89   1889. III. 149.

8 [illegible]

Prawo pol. 4995. vol. VIII.

Numerus currens	Litera S.	Artes.	Leipzig Sturm und Koppe	Forma	Armarium	Forulus	Series
	Stade. F	Vom Musikalisch-Schönen. Mit Bezug auf Dr. E. Hanslick's gleichnamige Schrift. Inauguraldissertation. stron: 54 – .		8.			

Treść voluminu VIII.

PETITA

Z Strony JWW. NIESIOŁOWSKICH Wwdow Nowogr:

Przeciwko

JOO. Xżtm Jchmciom MASSALSKIM.

1mo: Uchylenia objekcyi Xżt Ichmw Maſſalſkich o dopełnione niby bez woli Xcia Jmci Biſkupa Wileń: Zamęście Wwdżiney Nowogródz: (jako bez dowodney i przeciwko własnym Dokumentom Xcia Biſkupa) to jeſt: Indultowi na danie Szlubu, i Liſtowi przy odeſłaniu tego Indultu do Wwdy Nowogr: w R. 1769. Apr: 29. Dnia z Wilna piſanemu, wnieſioney. A zatym uznania pro capaci Wwdzinę Nowowogr: dochodzenia wſzelkiey Sukceſſyi i Poſagu z głow Rodzicow oney na nią ſpadłych i należących, a Xcia Biſkupa za niewinną wexe Wwdziney penami w Konſt: 1726. Roku i Coæquatii Jurium zapiſanemi, pokarania; to jeſt: tyſiącem kop groſzy Litew: i ſiedzeniem wieży pół roku in fundo.

2do: Approbaty Donacyi Matki Actorum Franciſzki z Ogińſkich Maſſalſkiey zeſzł: Hetmanowi w R. 1724. Aug: 4. Dttney, tegoż dnia w Trble przyznaney na wſzelkie Dobra i Summy zeſzł: Hetmanowi z Kondycyą *nie oddalenia Potomſtwa* daney. A zatym ponieważ ta Kondycya nietylko nie oddaliła Potomſtwa od naturalnego ſpadku ſubſtancyi Macierzyſtey, ale owſzem dla nich ten upewniła. Bo gdyby nareſztę rozumieć tę ſubſtancyą pod Donacyą podpadającą za Oyczyſtą, (co być niemoże) tedyby jednak i w takim przypadku Wwdzina z kontextu Kondycyi w Donacyi zawartey *nie oddalenia Potomſtwa* od tego majątku, część na ſię przypadającą rownie z Bracią tak w Dobrach jako Summach i Ruchomości poſięgać powinna, bo ta kondycya w ſłowach *nie oddalenia Potomſtwa* napiſana, nietylko Synom, ale i Corkom koniecznie ſłuży, i rownie Dziedziczyć ten majątek przeznacza. Przeto uznania Wwdzinę Nowogr: za Aktorkę i Dziedziczkę wſzelkich Dobr, Summ i Ruchomości tąż Donacyą objętych, a na Część Wwdziney z Prawa Natury i z Prawa Statutowego Art: 17. z Roz: 3. §. 2do przychodzących, o czym względem rozſądzenia Części Dobr Macierzyſtych, ktora Część Wwdziney należy, poniżſza naſtąpi Kategorya.

3tio: Approbaty Ugody między Kazimierzem i Eleonorą Ogińſkiemi Wwdami Trockiemi i zeſzłym Hetmanem Maſſalſkim tylko względem ſtarſzeńſtwa Małżeńſkiego, a ſamą Franciſzką z Ogińſkich Maſſalſką Matką Wwdziney Nowogr: jako Aktorką w Roku 1728. Junii 5. dnia zawartey, tegoż Roku i Mśca dnia 7. w Magdeburyi Grodzień: przyznaney, przez ktorą ugodę Franciſzka z Ogińſkich Maſſalſka zapiſanych wyż rzeczoną Donacyą z Kondycyą *nieoddalenia Potomſtwa* Mężowi ſwojemu Dobr Indury, Swiſłoczy i Hrayna Oginſkim Wwdom Trockim zrzeka ſię, i uſtępuje, a wzajemnie Wwdowie Troccy Mttści Domanowſzczyzny i Dworu w Grodnie Franciſzce z Ogińſkich Maſſalſkiey Matce Wwdziney Nowogrodz: zrzekają ſię i uſtępują, oraz Summy 40,000. złł: dla teyże Matki Aktorow do rąk zeſzłego Hetmana opłacają. A zatym ponieważ ta Mttść Domanowſzczyzna, Dwor w Grodnie, i Summa 40,000. w zamian oddanych Oginſkim Wwdom Trockim Dobr Indury, Swiſłoczy i Hrayna, ktore pierwiey Donacyą Matki Aktorow Oycu onych z kondycyą *nieoddalenia Potomſtwa* były zapiſane, Matce Actorum dana, i ponieważ zeſzły Hetm: biorąc przez ugodę wyż rzeczoną Mttść Domanowſzczyznę i Summę 40,000. złł: wieczność oney nie już dla ſiebie, lecz dla Matki Aktorow, piſaniem ſię do tey ugody tylko względem ſtarſzeńſtwa Małżeńſkiego ubeśpieczył, a tym ſamym Matkę Aktorow za Aktorkę tey Mttści i Summy być wyznał, nie mniey, ponieważ Donacya wyż rzeczona z kondycyą nieoddalenia Potomſtwa od Matki Actorum Oycu dana, nietylko nie oddaliła Potomſtwa od ſukcedowania Dobr po niey pozoſtałych, owſzem Aktorſtwo tychże Dobr chociażby w rozumieniu za Oyczyſte (co nie jeſt) zawſze jednak Dziedzictwo dla wſzyſtkich Dzieci przeznaczająca, ubeśpieczyła. Przeto pomienioney Mttści Domanowſzczyzny za Macierzyſtą uznania.

4to: Dobr Wieysiejek czyli Justyanowa z Miasteczkiem Kopciowskiem, tudzież Strunny, Chełmicy cum attinentijs y Dworu w Mińsku z Juryzdyką tamże będącą z Domu Ogińskich w Dom Massalskich weszłych, a donacyą Antoniego Ogińskiego Starosty Radoszkowskiego na Jchmościow oboyga Massalskich Rodzicow procedentium wydaną zaiętych, z przyczyn w Replice Wwdow w kategoryi 3ciey wyrażonych za Macierzeste uznania.

5to: Połowy Mttści Nowego-Dworu ex vi spolnego przez oboyga Massalskich za spolną Summę od Stryienskiey nabycia (prout Prawo przedażne w podpisie Pieczętarza pierwszego y razem Aktora części tych Dobr świadczy)

Jtem Połowy Hrabstwa Myskiego ze wszystkiemi Folwarkami, Wsiami, attynencyami, z Częściami Połonki, tudzież połowy Folwarkow Repelki y Pobereżnik ex vi spolnego tych Dobr przez oboyga Massalskich Rodzicow procedentium od różnych Jchmciow za wspolną Summę (prout Prawa przedaży świadczą y sami Xiążęta Jchmość Massalscy nie neguią) za Macierzyste uznania.

6to: Tych wszykich Dobr Summ y Ruchomości Macierzystych na trzy równe części tylko między troygiem Rodzeństwa to iest: Xciem Biskupem Wileń: Potomstwem zeszłego Podskarbiego Nodwor: Litew: y Woiewodziną Nowogr: mimo żyiącego Kazimierza Adryana Massalskiego w Melancholii będącego, y iuż Dobrami władać niemogącego rozdziału nakazania; z przyczyn w Replice kategoryi 6tey wyrażonych, a na de wszystko z przepisu y nauki Prawa Statutowego Roz: 3. *Art:* 17. w tych słowach: *A jeśliby była Macierzysta, tedy maią Braeia z Siostrami rowno podzielić między sobą.*

A zatym na fundamencie tego Prawa, trzeciey części wszystkich Dobr Summ y ruchomości Macierzystych in natura Wwdziney Nawogr: przysądzenia, y do tychże wszystkich trzeciey części Dobr Nacierzystych, inekwitacyi nie odwłoczney, inspatio niedziel 4rech a data præsenti vel quovis captato tempore przez Urząd ad libitum użyty Wwdziney Nowogr: uznania, tudzież Inkwizycyi, kalkulacyi, weryfikacy z Irntrat tych Dobr Macierzystych a Data Fatorum Hetmana Oyca procedentium naznaczenia.

Jtem exdywizyi Generalney dla sprawiedliwego wydziału 3ciey części Dobr Macierzystych przez Popkomorzych y Assessorow Dekretem Kommissyi Warszawskiey naznaczonych nakazania.

Y do takowey exdywizyi komportacyi in natura wszelkiey ruchomości pozostałey po zeszłey Matce Actorum Franciszce z Ogińskich Massalskiey, to iest: Summ kleynotow, złota, srebra, oppon, meblow, dyamentow, cyny, miedzy, powozow y inney apparencyi, nie mniey dalszey pozostałości przez Xcia Jmci Biskupa Wileń sub nexu Juramenti circa exdivisionem præstandi, dla sprawiedliwego na część 3cią Wwdziney Nowogr: tego wszystkiego wydziału uznania.

Z Summ zaś Macierzystych które są wiadome, iako to: pierwszey *sta tysięcy złł:* od Hetmana Oyca Matce Actorum zapisaney, drugiey *czterdziestu tysięcy* złł: od Ogińskich Wwdow Trockich przy Mttści Domanowszczyznie przez ugodę dla Matki Aktorow postąpioney, a przez zeszłego Hetmana odebraney w 3ciey części dla Wwdziney Nowogr: wydzielenia idq; 46,666. złł. Pol: y gr: 20. samego Kapitału, a za prowizyą a data fatorum zeszłego Hetmana idq; od roku 1768. od dnia 8. Febr: do roku następuiącego 1778. za lat 10. licząc za lat

7. przed Konstytucyą 1775. podług zwyczaiu powszechnego po ośm od sta, a od daty tey Konstytucyi wyznaczaiącey procent za lat 3. po 7. od sta, złł: 35,930. a ogulnie kapitału z prowizyą złł: *Ośmiudziesiąt dwóch* tysięcy pięciuset dziewięciudziesiąt pięciu Złotych Pol: y gr: 20. dico Nro 82595. złł: gr: 20. Wojewodziney Nowogr: na summach Oyczystych od długu pozostałych przysądzenia y terminu do exolucyi takowey Summy przez JOO. Xżąt Jchmościow Biskupa Wileń: y Podskarbica Nodwornego Lit: Massalskich w roku następucym 1778. *na dniu 30. Marca* w czasie Kontraktow circa acta Ziemst: Wwdztwa Nowogr: gdzie potioritas Dobr Hetmańskich znayduie się naznaczenia.

Naostatek warowania ażeby Xżęta Jchmość Massalscy kommunikacyi Dokumentow na część 3cią Dobr Macierzystych służących, y z decyzyi Sądowey przysądzić się maiących Wwdziney nie bronili, owszem onych w potrzebie za rekwizycyą Wojewodziney dodawali.

7mo: Approbaty Prawa wieczysto-przedażnego od Krystyny z Sapiehow Massalskiey Podczaszyney Lit: zeszemu Hetmanowi Massalskiemu na Dobra Kretyngę y połowę Leypun z Folwarkiem Poniemuniem za własną Hetmańską Summę 591,474. złotych Polskich iako świadczą konwencya y Prawo wieczyste na te Dobra wyłożoną nabyte, danego, w Metrykach Litew: przyznanego, a za onym tychże Dobr za Oyczyste uznania. Pretensyi zaś Xcia Biskupa Wileń: o kassatę tego Prawa wieczystego przyznanego, i konwencyi z Podczaszyną Massalską de Domo Sapieżanką, iako przeciwko sprawiedliwości wniesioney uchylenia.

8vo. Uchylenia Donacyi Hetmańskiey na Imie zeszłego Podskarbiego Massalskiego tylko dla ożenienia onego z Xżniczką Radziwiłłowną tym szczegulnym końcem, iżby miał na czym zapisy przyszłey żonie swoiey uczynić, i posag iey ubespieczyć, daney przez lat 20. z góro: to iest aż do daty śmierci tegoż Podskarbiego Massalskiego Possessyą nie exekwowaney, a zatym nie tylko wolą Oycowską przez nie postąpienie tych Dóbr przez lat 20. Synowi w Possessyą, ale też własną wolą Syna przez nie weyście w Possessyą onych odrzuconey, i przeto podług nauki Prawa Statutowego *Rozdz: 7. ar: 2. Roz: 3. ar: 45. i Roz: 4 ar: 91* Dwóma dawnościami Ziemskiemi zniesioney, i upadłey, i przeto Dóbr Struny, Justyanowa za Macierzyste a Części Leypun za Oyczyste uznania.

Nota. W tym mieyscu przyłączaią Wwdowie Nowogr: nowo po Replikach wynaydziony z komportacyi Dokument, na dowod iż ani Hetman Oyciec, ani Podskarbi Syn nie utrzymywali tey Donacyi wyż rzeczoney, a ten iest, assekuracya od Jozefa Massalskiego zeszłemu Hetmanowi Oycu w Roku.

1746. Junii 8. dnia więcey niżeli w Rok po Donacyi wyż pisaney dana, a w Ru teraźnieyszym 1777. Julli 25. dnia z instancyi Wwdow Nowogródz: w Trblle aktykowana, ad casum wypisuiąca się w te słowa: *Iż ja z łaski Dobrodziejow Rodzicow moich maiąc puszczoną sobie w Possessyą Maiętność Leypuny do dalszey woli i Dyspozycyi Rodzicielskiey &c.* Obowiązuję się dług Rodzicow swoich za obligami Massalskim winny tdq; 30,000 złł: z tychże Dóbr opłacić.

Te słowa assekuracyi więcey niżeli w Rok po Donacyi przez Aktora oney pisane, co wyznaczaią, kto może wnieść sprawiedliwie iżby Podskarbi Massalski, utrzymuiąc się przy dziedzictwie Dóbr Leypun za Donacyą, potym w Rok i dwa Miesiące po dacie oney obeymuiąc z Possessyi

Rodzicow też Dobra, miał pisać w Assekuracyi: *Iż ia z łaski Rodzicow mam puszczone sobie Dobra Leypuny do dalszey ich woli i dyspozycyi.* Czyby raczey nienapisał iż ja maiąc darowane sobie Dobra Leypuny, nie zaś do dalszey ich woli i dyspozycyi biorąc.

Zastanowić się nad tym Punktem moment ieden, i uważyć czy mógłby Podskarbi pisać: *Iż z łaski Rodzicow do dalszey ich woli bierze Leypuny* gdyby siebie znał za Dziedzica tych Dóbr, za Donacyą pierwiey Rokiem przed tą assekuracyą daną.

Powtóre czy mógłby Podskarbi assekurować Rodzicow, iż ma długich 30,000 złł. Massalskim z Leypun zapłacić, gdyby te Dobra prawdziwie miał sobie dawniey darowane, bo w Donacyi pisze Hetman, iż nic sobie do tych Dóbr nie excypuje ani rezerwuje.

Taka więc Possessya zeszłego Podskarbiego Massalskiego Dóbr Leypun doczesna z łaski Rodzicow do dalszey ich woli postąpiona, czy może się nazwać possessyą wieczystą, czy legitimuje Donacyą wyż rzeczoną, czyli raczey nie znosi oney.

Dalszych zaś Dóbr tą Donacyą zaiętych to iest Strunny i Justyanowa, jako zeszły Hetman niechciał Synowi swojemu wiecznie ustępować tak nawet doczeście trzymać nie pozwolił.

Czy trzebaż więc dalszych dowodow, że ani zeszły Hetman Oyciec, ani Podskarbi Syn, nie utrzymywali tey Donacyi, jako tylko ad casum ożenieniu daney.

A mimo wolę Oyca daiącego tę Donacyą, i mimo wolę Syna biorącego oną, ktoż może teraz sprawiedliwie utrzymywać ważność iey, gdy oni obadwa ią odrzucili.

Lecz niemalz tey Donacyi, nie stawaią z nią, bo iest skassowana, i odrzucona wolą obudwóch osob i daiącego, i bioracego oną, ale stawaią z Widymusem z akt Grodz: Warszawskich nie dawno w Ru

1772. 9bra 12. dnia (iako świadczy konnotacya na tymże widymusie zapisana) w czasie Kompromissu w Warszawie wyiętym, a podług Konstytucyi 1538. Folio 529. żadnego walorn niemaiącym.

Tę Konstytucyą dla tego tu Wwdowie powtórnie wzmieniaią że na oną żadney rezolucyi od Xiążąt Massalskich w Replice ich nie dano; a zatym rozumieć trzeba, że sami Xżęta znaią ten Widymus Donacyi podług rzeczoney Konstytucyi za nieważny. Słowa zaś Konstytucyi są te: *ad præcludendam viam dolis in detrimentum Hominum excogitatis decernimus ut Literæ ad Libros terrestres in scriptæ, & postea ex Libris denuo descriptæ nonaliter in Judiciis faciant fidem nisi cum originales fuerint productæ.*

Ale mówią Xżta Ichmć: iż Assekuracya wyż rzeczona Podskarbiego Massalskiego nie doczesną, jak Wwdowie rozumieią, ale wieczną Possessyą Dobr Leypun Podskarbiemu wyznacza, Słowa zaś: *iż do dalszey woli i dyspozycyi Rodzicow bierze Leypuny w Possessyą*, mają wyznaczać dalsze łaski i dalsze świadczenie Rodzicow dla Syna.

Odpowiadają Wwdowie: że nicht nie uwierzy tey wywrótney explikacyi, bo tak trzymać przeciwko jasney wyrazności Dokumentu, zdrowy rozum nie każe.

Z tych więc wszystkich uwag, i z dalszych przyczyn w Replice Wwdow w Kategoryi ósmey wyrażonych, takowa Donacya żadnego waloru mieć niemoże, i skassowaną koniecznie być powinna, a Dobra Strunna, Wieysieyki czyli Justyanow z miasteczkiem Kopciowskiem za Macierzyste, część zaś Leypun z Folwarkiem Poniemuniem za Oyczyste uznane być mają.

9no: Pałacu w Wilnie jako indisquisite Oyczystego i prożnie przez Xcia Jmci Biskupa Wileń: ex vi daney od zeszłego Hetmana do zbycia onego Plenipotencyi w Produkcie dyskwirowanego, a w Replice przemilczanego, za Oyczysty uznania.

10mo: Summ, ruchomości Oyczystych po zeszłym Hetmanie Oycu procedentium pozostałych, podług Praw w Replice Wwdow w Kategoryi dziewiątey allegowanych, część 4tą Wwdziney Nowogr: przysądzenia. Y takowey wszelkiey ruchomości, kleynotow, złota, srebra, cyny, miedzi, i wszelkiey apparencyi, nie mniey po-

wo-

wozow, cugow, koni, ſtada, bydła i wſzelkiey pozoſtałości, tak in natura, jako i na Regeſtrze, ktoraby in natura komportowaną być niemogła, komportacyi przez Xcia Biſkupa Wileńſk: do taxy Dobr Oyczyſtych Dekretem oczewiſtym Kommiſſyi Warſzawſkiey już uznaney, & ex præſenti deciſione in ordine ſatisfactionis temuż Dekretowi powinney, ſub nexu juramenti przez Xżcia Jmci Biſkupa Wileń: eodem tempore circa comportationem præſtandi nakazania, a poſt comportationem taxy tego wſzyſtkiego przez Urząd Taxatorſki, i z oney ſkupna Wwdziney Nowogrodz: w 4tey części, rownie jako i w Dobrach Oyczyſtych naznaczenia.

Względem zaś Summ Oyczyſtych, ponieważ z komportacyi Dokumentow po Replice Wojewodow rewidowanych ukazuje ſię więcey Summ zeſzłemu Hetmanowi winnych, niżeli w Tabelli do Repliki Wwdow weſzłey jeſt zapiſano, przeto też wynaydzione Dokumenta na Summy w tym mieyſcu adnotują ſię.

1765.	Marca 20. Oblig Chreptowicza teraznieyſzego Podkanclerzego Litt: zeſzłemu Hetmanowi dany na Summę zł: - - - -	20,000.
	Procentu od tey Summy za lat 11. licząc po 8. od ſta -	17,600.
1767.	Apr: 10. Dnia Aſſekuracya od Xżcia Jmci Biſkupa zeſzłemu Hetmanowi na Summę czerw: zł: 7865. co czyni zł: - - - -	131,738.
	Procentu od tey Summy do Roku naſtępującego 1778. licząc po 8. od ſta, co czyni zł: - - - - -	105,390.
1773.	Dekret oczewiſty Kommiſſyi Warſzawſkiey przyſądzający Summę Xciu Biſkupowi na Ogińſkich Kaſztel: Wileń: za Donacyą od Sołłohubowey Wwdziney Brzeſkiey na Imie zeſzłych Rodzicow Procedentium na ſto tyſięcy zł: ut patet z tey Donacyi teraz od Xżcia Jmci kommunikowaney, bez dołożenia ſpolności daną, za ktorą odebrał Xże Biſkup Wileń: z expenſami prawnemi ſto kilkadzieſiąt tyſięcy zł: kładnie ſię do Summ Oyczyſtych tylko ſam kapitał zł: - - -	100,000.
	Procentu od tey Summy od R. 1773. za lat pięć zł: - - -	40,000.
	Summa Efficit Zł: - - -	414,728.
	Z tey Summy na część 4tą Wwdziney Nowogr: wypada zł:	103,682.
	Item z Tabelli w Replice Wwdow w Kategoryi 12. zapiſaney należy Wojewodziney zł. - - - -	364,112.
	Oguł więc Summy Oyczyſtey dla Wwdziney Nowogr: należącey wypada zł: - - - - - - - -	467,794.

Tey więc Summy na Summach Oyczyſtych od długow Hetmańſkich pozoſtałych dla Wojewodziney Nowog: ſądzenia, i terminu Exolucyi oney w Roku naſtępującym 1778. na dniu 30. Marca circa Acta Ziemſtwa Nowogr: naznaczenia.

11mo: Pretenſye Xiążąt Ichmciow Maſſalſkich o nakazanie przez Wwdzinę Nowogr: płacenia długow Oyczyſtych z 4tey części Dobr jey należących a o oddalenie jey od ſumm i ruchomości Oyczyſtych jako przeciwko Prawu i ſprawiedliwości, mianowicie przeciwko Konſt: 1588. Fol: 466. pod Ar: 18. z Roz: 7. położoney, ktora w tenczas długi Oycowſkie z dobr każe opłacać, *gdyby pieniędzmi gotowemi płacone bydź niemogły*, wnieſioney, na ſtronę uchylenia, a zatym od wſzyſtkich długow i onerow zeſzłego Hetmana (jako ſummami po zeſzłym Hetmanie pozoſtałemi) co jeſt w Replice Wdow w Kategoryi 12. wyprobowano (aż nad to opłacać ſię mogących,) Wdzinę Nowogr: uwolnienia, i ażeby kredytorowie Hetmana do oneyże pretensyi ſwoich nie regulowali, warowania.

12do Inkwizycyi, kalkulacyi, weryfikacyi z intrat dobr Oyczyſtych na część 4tą Wdziney Nowogr: przychodzących od Daty śmierci zeſzłego Hetmana, tylko do Daty zamąż poyścia Wojewodziney przez Xcia Imści Biſkupa Wileń: podług Nauki Prawa Statutowego Roz: 6. Ar: 4. i Konſt: pod nim naznaczenia.

Od Daty zaś zamąż poyścia Wdziney iżby Xżęta Ichmość Procent od tey ſummy ktora z Taxy dobr Oyczyſtych na część 4tą Wdziney Nowogr: wypadnie, w przyſzłym czaſie zapłacili Decretorie ubeſpieczenia. A to na fundamencie Konſt: 1588. Fol: 461. pod Ar: 3. z Roz: 5. ktora każe

B do

do R. od pòyścia za mąż posag opłacać, a zatym ponieważ Xże Imść Biskup posagu Wojewodziney nie tylko do Roku, jak Prawo mieć chce, lecz i dotąd nie opłacił. Przeto winien jest Procent od kapitału, ktòry na część Wdziney z taxy dòbr Oyczystych wypadnie zapłacić.

13tio Satysfakcyi Dekretowi Oczewistemu Kommissyi Warszawskiey w R. 1775. Maja 4. d. zaszłemu w expedyowaniu tax i dòbr Oyczystych przez Podkomorzych i Assesorow tymże Dekretem naznaczonych nakazania Y że takową taxę Urzędową ma poprzedzać wymiar gruntow z przyczyn w Replice Wdow w Kategoryi 17 wyrażonych, warowania.

Także Dòbr Oyczystych pod taxę podpadaiących specifice wymienia *jako to:*

Hrabstwa Lachowickiego Połowy Hrabstwa Myskiego	w Nowogrodzkim.
Części dòbr Połonki i Folwarku Pacynian Folwarku Swiran	w Słonimskim.
Hrabstwa Olekszyckiego Połowy Folwarku Repliki Połowy Folwarku Poberżnik Połowy Nowego Dworu. Hrabstwa Wieysieyskiego Dòbr Leypun z Folwar: Poniemunie.	w Grodzienskim.
Hrabstwa Kretyngowskiego	w Xtwie Zmudzkim
Maiętności Niemenczyna. Maiętności Czabiszek.	w Wileńskim.
Folwarku Migowki	w Mińskim.

Maiętności Dobre nazwaney, pod Warszawą leżącey ze wszystkiemi do tych dòbr Folwarkami Wsiami attynencyami i dalszych wszystkich dòbr Oyczystych wymienionych i nie wymienionych a po zeszłym Hetmanie pozostałych, tudzież.
Pałacu murowanego w Wilnie.
Pałacu murowanego w Grodnie.
Kamienic Dworkow i Juryzdyk tamże w Grodnie.
Dworku w Warszawie na Grzybowie z Placem dziedzicznym
Placu na Pradzę pod Warszawą.

14to Pretensyi Xżąt Ichmoci ow wyłączenie z pod taxy dòbr Oyczystych maiętności Dobre nazwaney w Koronie leżącey, jako przeciwko Dekretowi Oczewistemu Kommissyi Warszaw: ktòry wszystkie dobra Oyczyste bez żadney excepcyi pod taxę podał i przeciwko sprawiedliwości wniesioney uchylenia razem z perswazyą w Replice Xżąt Ichmciow dołożoną, iżby Wojewodzina 4tą częścią summy za tę maiętność daney kontentowała się i z przepowiedzianą niemożnością sprowadzenia Urzędu Lit: do Korony, ktòrą trudność i niemożność Wojewodowie biorą na siebie, upewniając iż za Dekretem Trybunalskim Lit: sprowadzą Urząd Koronny, do taxy dòbr Koronnych.

15to. Pretensyi Kazimierza Massalskiego w melancholij będącego o użytki z Hrabstwa Myskiego od summy 250,000. zł: przy ożenieniu onego z Sapieżanką przez Oyca Intercyzą na tymże Hrabstwie onemu opisaney, ktòry tegoż czasu Rewersem swoim tę summę skassował, a tylko stem tysięcy zł: kontentować się, i oną w przyszłym między Rodzeństwem dziale po troncić i przyiąć tak iżby naymieszey z tąd szkody sukcessorowie nie ponosili przyrzekł, i ktòry potym po ożenieniu się nie tylko o tę summę sto tysięcy zł: lecz i o possesyą Hrabstwa Myskiego u Oyca nie upominał się. Prawa zastawnego ktòre mu na te dobra przy ożenieniu jego (jako świadczy Intercyza przed szlubna)

mia-

miało bydź dane albo nie wziol, albo i wzięte nazad Oycowi powròcił, gdy te teraz nie okazane i który żadnego Dokumentu teraz na tę summą nie ukazuje pròcz Intercyzy przed ślubney z Sapieżyną Wojewodziną Mścisławską zawartey, jemu nie służącey, a zatym jako nie dopomnieniem się o tę użytki za życia Hetmana przez pòłtrzeci dawności Ziemskiey przemilczaney, i wolą Oycowską nie postąpieniem mu tych użytkow odrzuconey, tak na fundamencie Praw o dawnościach jako też Ar: 40. z Roz: 3. iż Oyciec Dzieciom kalkulować się nie powinien, niemniey z dalszych przyczyn w Replice Wdow w Kategoryi 12. wyrażonych nullitate skassowania.

16to: Równey wagi pretensyi tegoż Kazimierza Massalskiego tak o intraty z Starostwa Wołkowyskiego iakoteż o gażę Pułkowniczą po wpadnieniu onego w melancholią, na drugich dwóch Synow a Braci iego Rodzonych, to iest, na Jana Podczaszego, i Jozeffa Podskarbiego Nadwor: Litt: przez Oyca wyprawionych, z samego wspomnienia niesprawiedliwych, z przyczyn w Replice Wwdow pod Kategoryą 11. położonych nullitate skassowania.

17mo: Similiter pretensyi Xżąt Massalskich o nieiakowoś niezrozumianą restancyą intrat z Dobr Kretyngi ex quo zeszły Hetman nigdy niebył tych Dobr Zastawnikiem, lecz aktualnym Dziedzicem, na stronę uchylenia.

18vo: Item pretensyi Xżąt Massalskich Podskar: Nadwor: o intraty z Starost. Łozdzieyskiego niby przez Hetmana wybierane, exquo niczym niedowiedziono, iżby Hetman to Starostwo miał trzymać, i żby intraty na siebie obracał, i iżby onych niemiał oddawać (ieżeli trzymał) zeszłemu Podskarbiemu, & exquo Prawo Stat: Roz: 3. Ar: 40. Oycowi dla Dzieci kalkulować się (chociażby trzymał to Starostwo) niekaże, niemniey że i cytowane do tego przypadku w Replice Xżąt Prawo R. 6 Ar: 2. nieznosi powyższego Prawa ubespieczaiącego Rodzicow, że się z Dobr Dziecinnych kalkulować niemaią, bo i to Prawo Xżąt wezwane, nie im ale Wwdom Nowogr: do ich teraznieyszey kwestyi służy, gdy każe summy i inne rzeczy Synowskie przez Oyca wzięte w podziale między Bracią, dla Syna wracać, ale nie każe Oycowi, z pożytkow tey summy Dzieciom kalkulować się, więc by to Prawo służyło do przypadku powrócenia Starostwa, ieżeli było przez Oyca wzięte, a nie do powrócenia intrat z których kalkulować się Oyciec niepowinien, ex eo nullitate skassowania.

19no: Pen kontrawencyinych na Wwdach Nowogr za niekomportowanie vigore Dekretu Kommissyi Warszaw: w Warszawie papierow od Xżąt nude pretendowanych uchylenia, ex quo Dekret Kommissyi Warszaw: niewyznaczył terminu takowey komportacyi, & ex quo Xże Biskup po wygraniu oney, niepretendował po Wwdach, złożenia tych papierow w Kancellaryi Kommissyiney, wiedząc iż Wwdowie niemaią nic do komportacyi, prócz inwentarzow i regestrow gospodarskich, które iednak chciano kommunikować Xciu z strony Woiewodow i oświadczano prezed Archiwistą Xcia Biskupa który tu iest przytomnym, iżby ie przyioł ieżeliby były potrzebne, ale odpowiedziano iż nie są potrzebni tych Papierow, dla czego Wwda niekomportował onych w Warszawie do Kancellaryi Kommissyiney, czekaiąc w tym rekwizycyi Xcia Biskupa, a tymczasem Konst: odsyłaiąca Sprawy Kommissyine do Trybłu nastąpiła, tu więc Wwdowie komportowali te papiery do Kancellaryi Tryblskiey, wszakże tych nieużył Xże Biskup do sprawy teraznieyszey, procz wlewku Pawlikowskich bo niebyły i nie są teraz potrzebne, i tylko podobno dla wzaiemności iuramentu, wygrana iest ta kompor-

taoya na Wwdach. Azatym niepopełnili Wwdowie żadney kontrowencyi Dekretowi Kommiſſyinemu.

2omo: W tym mieyścu ſkarżą ſię Wwdowie przed Sądem Trybſkim na Replikę Xżąt, która w oſtatnim głoſie ſwoim w ten czas kiedy iuż nić nowego wnoſić niewolno, wnioſła zdradliwie na podeyście Sądu i ſtrony w części 11ſtey 3. Kategorye obſzerne, dwa arkuſze druku wſobie maiące, o których w odeſzłych Produktach żadney w zmianki niebyło *a te są.*

Pierwsza: że Poſag dla Wwdiney ma bydź ſtanowiony w proporcyą ſiodmego procentu: to ieſt iż nietyle ma wziąc Wwdzina za czwartą część Dobr Oyczyſtych wiele ieſt ieſt warta, ale tyle wieleby mogł kto dać ſummy na zaſtaw.

Druga: Ze Dobra Hetmanſkie, to ieſt Oyczyſte po zaſtawami będące (których ieſt więcey niżeli wolnych) niemaią iść pod taxę, i że z onych Wwdzina poſagu brac niepowinna.

Trzecia Ze Wwdzina po expedyowaney taxie nie może większey części Dòbr pretendować w ſummie poſagowey, która z taxy Dòbr wypadnie nad czwartą część onych.

Te trzy Kategorye Xiążąt Ichmćiow wzięte w ſzczegulną uwagę, i bez odpowiedzi na nie upadać powinne, iako Prawu i ſprawiedliwości przeciwne, wſzakże gdy są podane, czyni ſię na nie w naykrótſzych ile być może ſłowach odpowiedź.

Co do pierwſzego punktu: Obſzernie Replika Xiążąt Ichmciow Argumentowała w tey Kategoryi sama sobie i zadaiąc kweſtye ſama ſobie, i rezelwuiąc one, lecz nie ukazała, żadnego Prawa ku chęciom ſwoim, któreby w proporcyą ſiódmego procentu, kazało ſkupować Sioſtry z Dóbr Oyczyſtych, a przeciwnie Wwdowie ukazuią *Roz*: 5. *ar*: 3. *a ſzacunek tey czwartey części Imienia według ważności Gruntow i pożytkow iego uznawan być ma przez Podkomorzego.*

Gdzież tu ieſt Siódmy Procent do taxy, gdzie tu Prawo każe, iżby Sioſtry nie tyle brały z czwartey części Dóbr Oyczyſtych, wiele są warte ale tyle wieleby mogł kto dać ſummy na zaſtaw.

Tak iey więc nie inney i podług tego Prawa powſzechnego zwyczaju a nie podług chęci Xiążąt Ichmciow proſzą Wwodowie uznania taxy.

I owſzem Wwdowie sprawiedliwſze maią powody proſić Sądu przepiſania reguły taxatorom, iżby na pułczwarta Procentu taxowane były Dobra zwyczay bowiem był dotąd powſzechny, na pięć Procentow kupować Dobra na Dziedzictwo, a to dla tego, iż Procenta od sum na Obligi dawanych dotąd były po 10, od ſta, teraz zaś gdy Procenta przez Konſtytucyą są zmnieyſzone do 7. od ſta, tedy inaczey dziedzictwa taxowane być nie mogą, tylko na puł procentu, to ieſt na pòłczwarta od ſta.

Allegowane zaś dalſze w tey Kategoryi z ſtrony Xiążąt Ichmciow Prawa, naymniey do przypadku kweſtyi teraznieyſzey nie ſtoſuią ſię i próżnie są cytowane.

Co do Drugiego: Prożba Xiążąt Ichmciow teyraźnieyſza wyłączenia Dóbr Oyczyſtych pod zaſtawami będących od taxy, nie tylko że ieſt nieſprawiedliwa, ale nad to że ſię niezgadza z proźbami tychże Xżąt Ichmciow w Dekrecie oczewiſtym Kommiſſyi Warſzaw: zapiſanymi, i z tymże Dekretem decyduiącym wſzyſtkich Dóbr Oyczyſtych nemine excepto taxę: ſłowa Dekretu: *Po Kontrowerſyach od Xcia Biſkupa Wileń: o naznaczenie do Dóbr wſzyſtkich ogulney taxy &c. My Kommiſſarze generalną tych że Dóbr wſzyſtkich tak ex deciſione noſtra jakoteż z dobrowolnego podania pod tęż taxę od Xcia Biſkupa Wileń: onych iakopo zeſzłych Michale i Franciſzce*

ciſzce

ciſzce z Ogińſkich Maſſalſkich Rodzicach Procedentium pozoſtałych præſenti noſtro judicato udeterminowawſzy, na oną Urodzonych Podkomorzych każdego Wdztwa i Pttu pod ktoremi Dobra na taxę odeſłane leżą, naznaczyliśmy.

Na tym Dekrecie ſtoiąc Wwdowie Nowogr: nic więcey nie maią w tey kweſtyi do mówienia na konwikcyą Xżąt Imciów, zadziwiaią ſię tylko nad tak wielką nieſprawiedliwością Repliki onych pytaią ſię oraz czyby ſię godziło Xżętom Imciom wyłączać Dobra Oyczyſte pod Zaſtawami będące od Polagu Wwdziney, gdyby te ogulnie wſzyſtkie Dekretem nie były pod taxę podane, a tym więcey czy ſię godzi mówić przeciwko Dekretowi oczewiſtemu.

Co do trzeciego: I tu Replika Xżąt Ichmciyw roi ſobie kweſtye różne, ſama ſobie wnoſi, sama ſobie i odpowiada nato, oczym wzmianki żadney ani w Produktach obydwóch ſtron, ani w Replice Wwdow dotąd nie było, kończy ſwoje wnieſienie iżby summa która kiedyś ieſzcze z taxy Dóbr Oyczyſtych wypadnie, nieinaczey tylko na czwartey części onych była umieſzczoną.

Czyni zaś to i niewcześnie, i nieſprawiedliwie, i nad to że przeciwko Dekretowi oczewiſtemu Kommiſſyi Warſzawſkiey, którym iuż ieſt wyznaczona Dòbr Oyczyſtych taxa bez warunkow takich, iakich Xżęta Ichmć teraz przeciwko ſprawiedliwości żądaią.

Nie *wcześnie*, bo ieſzcze taxy niebyło, ieſzcze ſummy niemaſz wyznaczoney, a iuż Xżęta Jchmość lokacyi oney proſzą, ieſzcze ſię nieurodziło, a iuż chrztu żądaią.

Nieſprawiedliwie też, bo po expedyowaney taxie Wwdzina nie poſſeſſyi Dobr iak Xżęta Jchmość chcą, ale oddania pieniędzy z taxy na część ſwoią wypadaiących proſić będzie.

Y nieprzyſtoi Xżętom Jchmciom naglić gwałtem Wwdzinę do wzięcia w Poſſeſſyą Dobr w ſummie z taxy dla niey wypaść maiącey, gdy ona tego nie zechce.

Ani Sąd żaden może, to jey gwałtem narzucić, ona bowiem ieſt dłużniczką w Dobrach Oyczyſtych według ſłow: *Ar:* 3. *Roz:* 5. *Brat abo Stryjowie Summę abo wyprawę . . . . będzie powinien iako właſny dług im oddać y zapłacić.*

A możeż Sąd który dłużnikowi proſzącemu u Debitora o pieniądze narzucić gwałtem Poſſeſſyą Dobr, gdyby ie brał choć niechce.

Możeż Debitor ſprawiedliwie pretendować tego po dłużniku ſwoim.

Y iakaby to była poſſeſſya Wwdziney, nie zaſtawna, bo zaſtawy z ſpolney umowy dzieią ſię, nie wieczyſta, boby Prawa niemiała od Xżąt wieczyſtego, iakaż więc? o to zoſtałaby nieſłyſzana dotąd w żadnym kraiu gwałtowna narzucona poſſeſſya, za właſną ſummę Wojewodziney.

Wreſzcie niema potrzeby więcey czynić odpowiedzi, na niewczeſne teraz podane zarzuty Xżąt Jchmciow, Dekret iuż zapadł Oczewiſty Kommiſſyi Warſzawſkiey taxę wyznaczaiący bez tych przydatkow, których teraz Xżęta Jchmość przeciwko ſprawiedliwości y Dekretowi wſpomionemu żądaią.

Niegodzi ſię o poprawę Dekretu Kommiſſyi Seymowey pod appellacyą żadną nie podpadaiącey proſić, Dekret iuż zapadł Oczewiſty, żadnym Sądem poruſzyć ſię niemogący, na nim więc ſtrony ſtać, y iemu ulegać koniecznie powinne.

Zatym proſzą Wwdowie uchylenia tych wſzyſtkich trzech kategoryi, przekiwko Dekretowi Oczewiſtemu Kommiſſyi Warſzaw: podanych, a nakazania ſatysfakcyi onemu in omni. C 21mo

21mo: Uchylenia wszystkich zarzutow Xcia Jmci Biskupa Wileń: przeciwko procederowi Wwdow Nowogr: iako bez żadnego dowodu na słownych tylko illacyach wniesionych, a zatym tegoż procederu mianowicie Dekretow Oczewistych Trblch wielo Prawami zawarowanych, y całey konwikcyi, tak w Trble, iako y w Ziem: Słonimsk: podług Prawa przewiedzioney za dobrą uznania y oney approbowania, na fundamencie Praw y przyczyn w Replice Wwdow w kategoryi 15. wyrażonych.

22do: Pen kontrawencyinych na Xciu Jmci Biskupie Wileń: za bronienie 20. razy exekucyi Urzędowych prout probant dowody w Replice Wwdow pod kategoryą 15. położone, wieży Cywilney 120 Niedziel y 2000. kop groszy Litew: dla Wwdow Nowogr:, a drugich 2000. kop gr: Litew: Sądowi teraźnieyszemu przed ktorym ta sprawa sądzi się podług Konst: 1764. w roku specifice, w Replice Woiewodow pod kategoryą 15. wypisaney, wskazania, y exolucyi tych kop instantaneè po promulgacyi Dekretu, tak dla Wwdow iako y dla Sądu nakazania.

23tio: Jtem pen drugich podług Konst: 1766. roku za kondemnowanie się 4ry razy przez Xcia Jmci Biskupa w Trble 12. niedziel wieży Cywilney na tymże Xciu Jmci Biskupie wskazania.

24to: Solucyi za pięć infamij, y dwie banicye doczesną y wieczną, tak w Trble iako y w Ziem: Słonimsk: otrzymane podług ordynacyi Kościelłowskiey złł: 545. na Xżętach Jchmciach Wwdom Nowogr: przysądzenia.

25to: Securitatem Possessyi Dobr Hrabstwa Myskiego y Połonki tudzież Niemenczyna i Czabiszek cum attinentiis za konwikcyą przez Woiewodow obiętych do finalney o wszystko po expedyowaney taxie, tudzież po inkwizycyi, kalkulacyi, y weryfikacyi rozprawy, y do zupełney przez Wwdow własności swoiey odebrania, podług zapadłego iuż w tym Oczewistego Trblskiego w roku 1772. *Junii 2. dnia* z Kompetytorami do tey sprawy zapozwanemi Dekretu warowania.

26to: Pretensyi kondyktowych z Xciem Jmcią Biskupem dawnieyszych possessorow Dobr za kwitacyą przez Wwodow Nowogr: obiętych, do tegoż Xcia Jmci Biskupa, z przyczyn w Replice Wwdow w kategoryi 18. wyrażonych, odesłania.

27mo Expensow prawnych chociaż Wwdowie naymniey Dwakroć sto tysięcy złł: ponieśli, iednak niechcą więcey zaprzysięgać iak sto piędziesiąt tysięcy złł. których prævio juramento samego Wwdy, przysądzenia na Xżętach Jchmciow proszą to iest: - - - 150.000

28vo. Komportacyi wszelkich Regestrow, inventarzow Gospodarskich summaryuszow, Kalkulacyi Kommissarskich, tudzież Rewersałow Praw zastawnych, Kontraktow arędownych, ad probandam realitatem intrat, tak do następuiącey taxy Dobr Oyczystych i exdywizyi Dobr Macierzystych, niemniey do Kalkulacyi i werifikacyi jako i do Następuiącey w Trblle, ieżeliby od taxy i exdywizyi appellacya zaszła, rosprawy, podług zapadłego iuż w tym punkcie oczewistego Dekretu Kommissyi Warszawskiey, & ex præsenti Decisione przez obie strony, to iest przez Wwdow i Xżąt Ichmciow ad mutuam instantiam nakazania.

29no. Dalszey Regestracyi papierow przez Xcia Jmci Biskupa Wileń: do Kancellaryi Trblskiey komportowanych, z przyczyny znaydowania się onych wiele, nad Regestr w Warszawie spisany, podług Dekretu oczewistego Kommissyi Warszaw: methodo w onymże præscripta, Wwdom pozwolenia, i ażeby oney Xżęta Ichmć nie bronili, sub pœnis ostrzeżenia.

Roku 1793. Msca Aprylia 13 Dnia Wykonałem Przysięgę na Wierność ~~Imperato~~ Nayiaśnieyszey Imperatorowey Jeymci Całey Rossyi.

Содержатель Книги
Мостовничи Минской
Осипъ Криштофовичъ
Соронецъ

1

Rem. Forgó K.A.